

CSIP – Csokonai Ifjúsági Program

TANÁRI SEGÉDLET A KÖVEK CÍMŰ OSZTÁLYTERMI SZÍNHÁZI NEVELÉSI ELŐADÁSHOZ

A Köveket egy ausztrál szerzőpáros, Tom Lycos és Stefo Nantsou írta egy újsághír alapján. Annak ellenére, hogy a darabban feldolgozott autóbalesetekhez hasonlóról a mai napig is érkeznek tudósítások, a történet aktualitását mégis inkább egy barátság alakulásának, és a kamasz korosztály határtesztelésének témája kínálja.

A darabot a szerzőpáros játszotta és rendezte az 1996-os melbourne-i bemutaton. Akkor és később is az előadás színpadi változatában megjelenő két fiatal és a nyomozókat ugyanaz a két színész játszotta. A Köveket Magyarországon a budapesti Kolibri Színház mutatta be 2003-ban Stefo Nantsou rendezésében, és azóta számtalan előadás készült az ország különböző színházaiban.

A történet két kamasz barátságát mutatja be, és azt, ahogy önmaguk és a barátságuk határainak teszteléséből hogyan lesz tragédia: egy autópálya fölötti felüljáróról ledobott kővel halálos balesetet okoznak. A színdarab követi a fiatalok további sorsát a bírósági tárgyaláson át az ítéletig.

A Csokonai Színház a darab színpadi változatát 2018-ban mutatta be a Vig Kamaraszínházban. A fokozott érdeklődés miatt úgy döntöttünk, hogy készítünk egy olyan tantermi változatot, amit foglalkozásrészek egészítenek ki. Annak érdekében, hogy ez a lehető legjobban működhessen, változtattunk az eredeti darab dramaturgiáján, kihagytunk bizonyos jeleneteket, hogy a fókusz a barátságon és annak alakulásán lehessen.

Annak ellenére, hogy a Kövek osztálytermi színházi nevelési előadásnak szerves része a diákokkal folytatott közös gondolkodás, fontosnak gondoljuk, hogy a pedagógusok is beszélgessenek, gondolkodjanak tovább a történetről a gyerekekkel. Amellett, hogy a területen végzett kutatások jelzik, hogy a gyerek számára jelentősen erősíti az előadás hatását, ha tovább beszélgetnek, gondolkodnak róla a tanárjukkal, azt reméljük, hogy a pedagógus számára is nagyszerű lehetőséget kínál előadásunk a diákjaikat foglalkoztató kérdésekhez való kapcsolódásban.

Ehhez szeretnénk ötleteket kínálni ebben a tanári segédletben. Nem egy teljes óravázlatot kínálunk itt, hanem kérdéseket, formákat, ötleteket, amelyek közül válogathat a pedagógus, illetve amelyet a csoport igénye, a rendelkezésre álló idő és saját érdeklődése szerint tovább alakíthat, fejleszthet.

TÉMÁK, KÉRDÉSEK BESZÉLGETÉSHEZ: Az előadás célzottan a felső tagozatos korosztály számára készült. Az bizonyos, hogy abban az életszakaszban mást jelent nekik a barátság, mint a felnőtteknek. Azt gondoljuk, hogy másként nézik, és mást is látnak ebben a történetben, mint mi, felnőttek, ezért érdemes nyílt kérdésekkel, a véleményükre nyitottan beszélgetni velük.

A kérdések egész csoportos plenáris beszélgetés részeként is átbeszélhetőek, de akár kiscsoportokban is megvitathatóak – ha a diákoknak megszokott az ilyen önálló munka –, és ez esetben a kiscsoportos beszélgetés eredményeit oszthatják meg egymással a diákok.

A **történettel** kapcsolatban a következő kérdéseket javasoljuk:

- Mit kapott Tom és Cate ettől a barátságtól? Mi tartotta leginkább össze a barátságukat?
- Milyen valódi, személyes és társadalmi határokat léptek át ők a „játékaikban”?
- Mit nyerhettek és mit veszíthettek ezekkel a „játékokkal”?
- Mikre lenne Cate-nek szüksége a történet végén, hogy ne menjen tönkre az élete?

A diákok **személyes véleményét** vizsgáló kérdések:

- Miről szólt nektek ez a történet?
- Bűnösök-e szerinted? Ha nem, miért nem? Ha igen, akkor mi pontosan a bűnük?
- Szerinted mi az öt legfontosabb dolog, ami összetart egy barátságot?
- Benned milyen kérdések születtek az előadás kapcsán?
- Ebben a történetben egy fiú és egy lány barátságáról volt szó. Más lett volna-e a történet, ha két lányról vagy két fiúról szól?

Kérdések a **színházi forma** elemzéséhez:

- Melyek voltak szerinted a legizgalmasabb részek?
- Melyek voltak unalmasabbak?
- Mitől vált valami izgalmassá vagy unalmassá számodra?
- Mit tettek hozzá a történethez azok a részek, amikor beszélgettetek, játszottatok a színészekkel?

A kérdések természetesen lehetséges beszélgetési irányokat jeleznek, bátran fogalmazzák át őket a csoportnak megfelelően.

DRAMATIKUS FORMÁK A FELDOLGOZÁSHOZ

Néhány könnyen megvalósítható dramatikus formát szeretnénk kínálni arra, hogy a csoporttal ne csak beszélgetve dolgozzák fel a történetet.

Állókép – legellentmondásosabb pillanat

Kiscsoportokban készítsenek egy-egy állóképet arról, hogy szerintük mi volt a legellentmondásosabb, a leginkább vitát kiváltó pillanat az előadásban. Próbálják meg minél pontosabban megalkotni az állóképet, hogy lehetőleg meg is jelenjen benne az ellentmondás. Az állóképeket a csoportok megoszthatják egymással, és a megosztás közben próbálják minél pontosabban megfogalmazni kérdésként a benne megjelenített ellentmondást.

Álmok – rémálom

A baleset után mi lehet Tom vagy mi lehet Cate rémálma? Erről készíthetnek jeleneteket kiscsoportokban a diákok. A rémálom lehetőséget ad arra, hogy az általuk problémának látott dolgot megjelenítsék. Az álmok ráadásul nagy szabadságot adnak, lehetnek túlzók. A jelenetek bemutatása után lehet beszélgetni az álmokról, és arról, hogy mit tehet Tom vagy Cate az álmában, amivel könnyebbé teszi a helyzetét.

Nézőpontok

Hogy mesélné el ezt a történetet, vagy annak egy fontos pontját valaki, akit nem láttunk az előadásban, de közel lehetett az eseményekhez? Például Tom anyukája vagy Tom vagy Cate egyik osztálytársa? Esetleg egy őket jóindulattal figyelő tanár az iskolából? Párosan vagy kiscsoportban dolgozhatnak ennek szövegnek a megírásán a diákok. Vagy akár jelenetként is eljátszhatják.

Forró szék

A forró szék egy olyan dramatikus forma, amelyben a „forró székben” ülő szereplővel (Cate-tel vagy Tommal) beszélgethet a csoport. Kérdéseket tehetnek fel, amire a székben ülő a szerepe szerint válaszol. Ezt a formát sokféle módon használhatják, de ez esetben a következőt ajánljuk: ha van kedve hozzá, akkor kipróbálhatja, hogy Ön, a pedagógus ül a székben, és válaszol Cate szerepéből a diákok kérdéseire. A szerepfelvételt és -levételt érdemes egy jelmezzel – mondjuk egy baseball sapka vagy kapucnis pulcsi – felvételével és levételével is jelezni. A játékot érdemes azzal előkészíteni, hogy a diákok olyan kérdéseket gyűjtenek, amiket az egyik vagy a másik szereplőnek szívesen feltennének. Mielőtt elindítja a játékot, érdemes tisztázni a szabályokat: „amikor felveszem ezt a pulcsit, és leülök erre a székre, onnantól én Cate-et játszom, megpróbálok úgy válaszolni, ahogy ő tenné. Ti pedig feltehetitek a kérdéseiteket, beszélgethettek vele.” Ha az egyik diák például azt kérdezi a játék során, hogy „mérges voltál Tomra, hogy elment a rendőrségre?” akkor Ön felelheti azt, hogy „igen, ha nem megy el, akkor minden rendben lett volna. Nem kéne most a nagybácsimnál laknom. Minden baj ott kezdődött, hogy köpött a zsaruknak.” Ezzel vitát provokál, és egy erősen szubjektív nézőpontot képvisel a játékban. A szerepből való kilépést, és a játék végét is a jelmez levételével érdemes jelezni. Utána akár arról is lehet beszélgetni, hogy reflektálnak a Cate-ként adott válaszokra.

Állókép – páros jövőkép

Mi lesz Cate-tel és Tommal 5 év múlva? Készítsenek két állóképet, amiben megmutatják, hogy mit csinál, hol van a két fiatal öt év múlva. Az állóképeket mutassák be úgy, hogy egymás mellé teszik (ha ezt a tér is engedi), és a megosztásokat követően érdemes arról beszélni, hogy mitől függhet, hogy mi történik velük a továbbiakban? Mennyire függ a közvetlen környezetüktől (család, barátok)? Mennyire függ a társadalmi támogató rendszerektől (iskola, szociális ellátás)? Mennyire függ az egyéntől, az ő személyes karakterüktől, képességeiktől?

TOVÁBBI KREATÍV GYAKORLATOK

Szeretnénk ajánlani néhány komplexebb kreatív gyakorlatot, amit az előadás kapcsán, de nem feltétlenül annak az elemzéseként valósíthat meg Ön.

Hír – színház

Ez a darab egy újságcikk alapján készült. Válasszon ki néhány rövidhírt, ami érdekes lehet a diákok számára, és kérje meg őket, hogy válasszanak ki ezek közül egyet, ami alapján egy jelenetet készítenek. A jelenet ne a hírt mutassa be, hanem annak előzményét, következményét vagy olyan aspektusát, amely nem szerepel a hírben, pedig fontos emberi vonatkozásai lehetnek!

Barátok – régen és ma

Barátok minden korban voltak. A diákok készíthetnek interjúkat, gyűjthetnek történeteket szüleiktől, nagyszüleiktől arról, hogy az ő fiatalkorukban miket csináltak a legjobb barátaikkal. Az is érdekes lehet, hogy van-e olyan barátságuk, ami kiállta az idők próbáját? Mitől? Ezeket a történeteket megoszthatják egymással, a legjobbakról akár videót is készíthetnek, vagy más formában rögzíthetik.

Nagyon örülnénk neki, ha megírnák nekünk, hogy ha valamit megvalósítottak ezekből a formákból, vagy ha bármilyen más visszajelzésük van számunkra az előadás, vagy a segédlet kapcsán!

Köszönettel: a KÖVEK alkotói